

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 5.50 mesečno.

Četrletno K 16.50.

Če si pride naročnik sam v upravništvo po list: Mesečno K 5.—. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 4. uri popoldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopalniške ulice)

Telefon št. 242.

Delajmo!

Zadnji zbor zaupnikov mariborskega okrožja je naglašal nujno potrebo, da se poglobi in razširi organizacija Jugoslovanske demokratske stranke. Dočim je Slovenska ljudska stranka zlorabljala tudi popolnoma narodne priredbe in shode v svoje strankarske namene, smo mi postopali vedno in povsod pošteno in nepristransko ter pri tem zelo, zelo zanemarjali svojo lastno organizacijo. Ni nam žal za delo, ki smo ga storili za narodno stvar, za ustvaritev naše mlade, svobodne države.

Če smo si pa že enkrat ustvarili državo in če smo pri ustvaritvi tudi sodelovali, torej moramo gledati, da bo ta država tudi uspevala. Uspevati pa more le tedaj, če jo vodijo trezni možje, ki imajo za seboj zaupanje naroda.

Jugoslovanska demokratska stranka je dozdej kot edina na Slovenskem pokazala, da hoče resno delovati pri nadaljnjem razvoju države. Socialno de-

mokratska stranka kaže že od prvega trenutka vse drugo, samo ne ljubezen do države. Komaj se je porodila, in že jo hočejo uničiti. Socialni demokrati naši so stopili v direkten stik z boljševiki, priredili dvodnevno stavko edine v namen, da pride do neredov, ki bi jih ta ali ona antantna država mogla izrabiti ter zasesti še ostali del Slovenije. In ko so v ministrstvu spoznali veliko nevarnost, ki preti naši državi, so zahtevali, da z vsemi sredstvi nastopi proti tej boljševiški propagandi. In tedaj sta dr. Korošec in Gostinčar raje odstopila, nego se pridružila zahtevi po strogemu nastopu proti elementom, ki hočejo uničiti državo.

In če hočemo, da imamo uspehe med narodom, tedaj je treba narodu razložiti, kaj hočemo mi in kaj hočejo nasprotne stranke. Narod moramo podučevati, ne samo politično, marveč tudi prosvetno.

Dober, temeljit političen in prosveten pouk je temelj vsaki politični organi-

zaciji. Mi imamo dovolj inteligence. In naloga te je, da prevzame to nalogo ter prične nemudoma z delom. Politično orientiran človek ne bo šel niti v socialnodemokratsko niti v Slovensko ljudsko stranko, marveč se bo rad pridružil Jugoslovanski demokratski stranki.

Bližajo se volitve. Tedaj bodo pa odločevale številke. Do tistega časa mora biti pa naša armada že pripravljena, kajti v zadnjem hipu loviti vojake, ne pomenja zmage. Vsled tega je dolžnost vsakega dobro mislečega Jugoslavana, da dela za organizacijo Jugoslovanske demokratske stranke in da pridobiva novih somišljenikov. V vsaki vasi in vasi naj se ustanove krajevne organizacije, ki se bodo potem strnile v mogočno četo.

Odlasati pa ne smemo niti ure, kajti nasprotne stranke delajo z vsemi močmi in z vsemi sredstvi, dovoljenimi in nedovoljenimi, dostojnimi in nedostojnimi. Naš bojni klic pa bodi: vse za Jugoslavijo!

Strmiški:

Doma.

Se vam je že kedaj kaj prida sanjalo? Ne mislim tistih sanj, ki človeka izmučijo do mozga, iz kojih se prebudi prepoten, v strahu in grozi, ko se trudi, da bi se prebudil in še v polsnu vzdihuje, da bi le res ne bilo.

Tiste sanje mislim, ko ti sedi v zglavju angelček-varuh in ti po zimi popravlja gorko odejo čez razgaljena pleča, po leti pa s palmovo vejo ali celo z belo lilijo brani nadležnim muham, kadar ti hočejo ukrasti prijetni spanec. Tiste sanje mislim, iz katerih se zbudiš s sladkim nasmevom na ustih in še v polsnu izgovarjaš koprneče besede: »Nazaj, nazaj!« Tiste sanje, iz katerih pride, ko si se do dobra predramil, spoznanje, da so le enkrat tisti zlati časi bili, da so zdavnaj minuli in da jih ne bo nikdar več nazaj. Otročja leta!

Tako le se mi je zadnjič sanjalo:

Binkoštni ponedeljek je bilo. Doma na Strmici okoli hiš pometeno, vse nedeljsko-svečano razpoloženo. Za Hribom je mežikalo izza snežnobelih oblakov jutranje solnce, kakor pastirček, dremajoč med drobno čedo na trati okoli njega prežvekujočih ovčic. Lastovka je čviga-čvagala pod žlebom nad hišnimi vrati, na vrhni veji naše hruške-ušperne je pa prepeval rumenokljuni kos v črnem fraku s čistim altom svojo večno lepo pesem o ljubezni in pomladi.

Z eno besedo, vse je bilo mašno.

Okoli osmih zjutraj. Oče so ravno vstopili, prihajajoč od prve maše, v hišo. Drugi so se pa odpravljali k deseti na »žeganje« k naši podružnici pri Sv. Duhu. Jaz pa k maši nisem mogel. Čevljar Jernejc mi je bil namreč napravil pretesne, skoraj za pol palca prekratke čevlje, ki so me bili na levi nogi do krvi ožulili, ko sem moral prejšnji dan proti Fari k večernicam. Že v naši Ravščini sem jih bil sezul in spravil v grm. Nazaj grede sem jih obesil čez rame, doma namazal s salom, potem pa v sveti jezi porinil v podpeček. Razun tega se mi je bila narodila na desni peti otiska, tako, da res nisem vedel, katero nogo bi si obvezal, po kateri bi krevjal.

Tak seveda nisem mogel k maši.

Ljudje so se tedaj odpravljali, naša mati seveda kar spotoma, tekali sem ter tja, naročavali in izpraševali, oče pa otepali za vogalom bele javorjeve mize iz velikanske ribniške skledje zabeljene žgance in jih z veliko slastjo pomakali v kisló zelje.

»Le jej, stari, ni treba puščati. Anžetu sem že posebej ocvrla žganec, da bo imel kaj za dojučnik. So kaj oznanili v cerkvi? Bo drugi teden kaj maše v Ravnah? V petek bi imela biti za rajnko mater. Ješprenj sem pristavila, pa kar v svinjski lonec, kračo in kože sem tudi že pridejala. Se bo že samo kuhalo, samo prillj večkrat, da se ne prismodi. Štrukeljce in kolačke sem spekla.

Morda pride ravenski ujec v goste. Ta vsaj prinese otrokom rožičev. Studenska Marijeta zna tudi prikrevsati; da bi jo le ne bilo; samo jedla bi. Živino je Andrej napojil. Anže naj pa krave požene malo na pašo. Voli so trudni, jim pa vrzi šop detelje v jasli. Kapina bo treba menda prekovati. Sivca je na desni vaga odrgnila. Izpral bi mu z arniko. Bom že molila k sv. Roku za zdravje živince, pa k sv. Froljanu, da bi nas obvaroval časnega in večnega ognja. Ne slišiš, stari, si gluhi?«

»Amen. — Kako naj odgovorjam, ko imam še žgance v ustih, pa tudi na vrsto ne pridem zlepa. — S kaplanom sem govoril. Pravijo, da je naš mali brihten. Če bi ga dali v ljubljanske šole. Ti, mali, poženi krave malo v gmajno pred ulico. — Kdo gre pa od Hriba sem? Mramorska Reza.«

»Greste? Še niste odpravljani? Ne bom čakala, grem okoli po cesti, čez Krajič bo prevelika rosa. Vreme bo pa lepo. Hvalju!«

In tako so ljudje odhajali, v gručah in posamezno. Ostala sva z očetom sama. Levo nogo sem si obvezal s hodneno zaplato, otisko na desni peti, kjer se mi je začelo že zbirati, sem pa namazal s petrolijo, da je malo pohladilo. Hlače sem imel do kolen zavihane, še od včeraj. Pipec, ta moj zvesti spremljevalec po vseh skrivnih in očitih potih, z žebljem prikovan na vrvi, je bil privezan na hlačni gumbnici. Za naramnico je bila prišita zadaj hlač oprta, stkana iz domače preje.

(Dalje prih.)

Odstop Bele Kuna in jugoslovanski socialni demokrati.

„Naprej“ pretaka solze, ker je Bela Kun sramotno zbežal, opeharil ogrski proletariat za par milijonov ter ga pustil na cedilu. O Kunovi državi pravi glasilo socialdemokratske stranke, da je bila to država, ki je bila organizirana na socialističnem temelju, z razvito socializacijo, z radikalno razdeljeno zemljo, ki je sedaj od kmetov obdelana in ne več od peščice veleposestnikov, z globokimi socialnimi reformami na vseh poljih. Vse drugače pa piše graški „Arbeiterwille“, ki pravi:

„Kakor država, je tudi delavski razred izšel brez uspeha iz te epizode. Da so en del meščanstva uničili in sekirali — in le manj premožni del, kajti bogati so se znali „ravnati“ tudi pri večjidel korumpirani rdeči gardi — še ni tolažba za to, da so morali delavci trpeti več lakote in pomanjkanja nego prej kedaj na Ogrskem, ki je bila vedno boljše preskrbljena. Da je ostala kričaško v desetisočih dekretih od ignorantov in hohštaperjev naznanjena „socializacija“ le na papirju, je znano. Pod „diktaturo proletariata“ so morali predvsem proletarci močnati, revolucijska sodišča in popolno zatretje časopisja so skrbela za to, da se ni oglasila nobena beseda kritike, do trenutka, ko je bila grozovlada tako izpodkopana, da so se mogli upati socialnodemokratski člani sovjetske vlade proti tej nastopiti. Če bo nova vlada mogla odpomoči težkemu propadu industrije, da cele produkcije, ter premagati pasivni odpor kmečkih ozemelj, je nejasno, vsekakor bo pa treba precej časa, da bodo zaceljene rane, ki jih je vsekala sovjetska vlada narodnemu gospodarstvu in delavskemu razredu.“

O Beli Kunu pa pravi „Arbeiterwille“ ironično: „Junaški Bela Kun se je dal na Dunaju internirati, namesto da bi se bojeval na barikadah!“ Tako piše torej glasilo nemških socialističnih demokratov „Arbeiterwille“ v nedeljski številki in pride torej do zaključka, da je bil zadnji čas tudi za ogrsko delavstvo, da je padla boljševiška vlada.

Glasilo jugoslovanskih socialističnih demokratov pa slika boljševiški režim na Ogrskem kot vzor socialne države in grozi celo državi, ko pravi:

„Nočemo zaenkrat omeniti vlogo, ki jo je igrala pri stvari Jugoslovanska vlada, bodisi s tem, da je žrtvovala svoje čete in podpirala slavno szegedinsko vlado, bodisi drugače. Pri tem protirevolucionarnem podjetju je seveda pridno sodelovala tudi ona, dasiravno le v korist antantnega imperalizma in vsesovražene Romunije. Kaj zato! Našim kapitalistom se je mudilo!

Tako torej, nemški socialni demokrati so mnenja, da je bil skrajni čas, da so upropastili krvoločno grozovlado Kunovo, in pa v največjem interesu delavstva, naši jugoslovanski socialni demokrati pa menijo, da se je našim slovenskim kapitalistom mudilo in da so vsled tega najbrže vplivali na jugoslovansko vlado, da je pomagala — ogrskemu proletariatu.

Političen pregled.

Odgovor Nemške Avstrije. Saint Germain, 6. avgusta. Državni kancler dr. Renner je na dan, ki ga je določila ententa, v imenu nemško-avstrijske mirovne delegacije iz-

ročil mirovni konferenci nota, ki vsebuje odgovore proti pogodbi v njegovi celoti. Nota opozarja vrhovni svet v uvodnih stavkih, da zahteva Nemška Avstrija samo take olajšave pogodbe, ki so za eksistenco njenega ljudstva potrebne. Kar se tiče mejnih vprašanj, se je Nemška Avstrija zastonj sklicevala na pravico do samoodločbe in na narodnostno načelo. Sedaj odklanja odgovornost in prepušča uspeh odločitev zgodovini. Ako se zahteve Nemške Avstrije glede ozemlja izpolnijo v oni najmanjši meri, v kateri se vzdržujejo v načrtu note, naj se Nemška Avstrija pregovori sama sebi, da verjame, da bo mogla na tem ozemlju živeti samostojno in mirno. Pri tem pričakuje, da jo bo slišala zveza narodov v uri nevarnosti. Nasprotno pa je Nemška Avstrija trdno preverjena, da ne bo mogla nositi ekonomskih bremen, naprtenih ji po pogodbi in da se bo morala zgruditi, ako se ta bremena ne bodo bistveno olajšala. Ta izpoved naj se sprejme tako odkritosrčno, kakor je bila rečena. — Nato se potem bavi s posameznimi gospodarskimi in finančnimi klavzulami pogodbe, ki bi imele uničujoče posledice, ako bi ostale neizpremenjene. Kar se tiče razdelitve dolga, bi neizpremenjena klavzula potem gnala državo in njene državljane v bankerot in bi onemogočila vzdrževanje socialnega reda. — Nota poudarja dalje, da se nalaga nemško-avstrijski republiki v členu 202 neznosno breme nad 50 milijard bankovcev, in da je posebno nemogoča določba točke 11, po kateri pripadejo vsi bankovci, ki se nahajajo izven ozemlja Avstro-Ogrske, v breme Avstrije in Ogrske. Končno pripominja nota, da je Nemška Avstrija napram zmogovalcem dolžna sprejeti vsako naloženo delo, da pa se hoče poravnati s sosednimi državami po mirovnem pravu ali vsaj po ozirih, ki morajo vladati med sosedi.

Že zopet demisija in nova vlada na Ogrskem. Budimpešta, 6. avgusta. Ogrski korespondenčni urad poroča: Danes ob sedmih zvečer so prišli k ministrskemu predsedništvu general Fran Schnetzer, višji policijski nadzornik Julij Volfeberg, bivši tajnik narodnega sveta dr. Ivan Fritz in bivši sekcijski načelnik v vojnem ministru Fran Szillery. Zahtevali so od ministrov, ki so baš zborovali, da odstopijo, češ da ne zastopajo vsega naroda in da niso zmožni vzpostaviti reda, kakor dokazujejo nemiri v Transdanubiji. Ministrski predsednik Julij Beidl je prosil došlece, naj dovolijo, da se vlada kratak čas posvetuje, to so jim dovolili. Vlada je sklenila po desetminutnem posvetovanju, da poda ostavko. Sestavili so takoj zapisnik ostavke, ki so ga podpisali vsi ministri. Po tej demisiji so izročili zastopniki tam mudečih se ententnih misij najvišjo moč nadvojvodi Jožefu, ki je imenoval še tekočo noči bivšega državnega tajnika v vojnem ministru Štefana Friderika za ministrskega predsednika. Vodstvo posameznih ministrov je poveril nadvojvodi Jožefu strokovnjakom visokošolskim učiteljem oziroma najstarejšim uradnikom raznih ministrstev. Vest o tej novi, dalekosežni zgodovinski izpremembi se je brzo razširila po ulicah. Ljudstvo je razmotrivalo v skupinah gladki in nekrvavi preokret, odkterega je upati konsolidacijo Ogrske, ki je dovolj trpela. Pred hotelom „Bristol“, kjer stanujejo člani nove vlade, je prirejala velikanska množica še ponoči navdušene manifestacije in se končno razšla med popevanjem narodne himne. Po mestu vladata mir in red.

Novi nemiri v Italiji. Berlin, 6. avgusta. „Vorwärts“ javlja iz Turina: Po cestah in ulicah divjajo od včeraj jutraj ljuti boji, ki zahtevajo mnogo žrtev, mrtvih in ranjenih. Otrokom, ki so šli iz šole, je zabranila policija iti dalje. Množica je obmetavala karabinjere s kamenjem. Socialistična stranka je razglasila radi postopanja policije 24-urno splošno stavko.

Shoda trgovcev in obrtnikov, ki se vrši v nedeljo ob 15. uri pri Götzu, naj nikdo ne zamudi!

Dnevne novice.

Iz nemško-avstrijskega ujetništva sta nobegnila naša rojaka veterinarca dr. Valentin Božič in Jožef Renko, trgovec v Borovljah. Bila sta v ujetniškem taboru v Sovodnji (Gmünd) na Zgornjem Koroškem tri mesece. Po večdnevni trudapolni hoji po Solnograškem in Gornjem Štajerskem sta srečno dospela pri Špiljah v Jugoslavijo. V Sovodnji je ostalo še 10 internirancev.

Dekliški zavod „Vesna“ v Mariboru. V Mariboru je dolgo let deloval zavod „Töchterheim“ ki je nudil deklicam višjo izobrazbo in pouk v raznih gospodinjstkih strokah. Ta zavod je sedaj prešel v slovenske roke in se nahajajo v njem sledeče šole, ki pričenejo z rednim poukom 20. septembra 1919: I. Višja dekliška šola s posebnim oziranjem na gospodinjstke poklice, ki je triletna. Letos se prične I. letnik. Sprejemni pogoji za to šolo so: Dovoljeni 3. meščanski razred, ali pa kaka višja organizirana ljudska šola. V zadnjem slučaju morajo učenke napraviti sprejemni izpit, ki se bo vršil 13. septembra 1919. Pred vsem se bo upoštevala splošna izobrazba in nadarjenost učenk. II. Ženska obrtna šola, ki obsega istotako 3 letnike. Letos se začne s prvim letnikom. Sprejemni pogoji za to šolo so: Učenka naj s šolsko odpustnico dokaže, da je dopolnila najmanj 14. leto in da je zadostila šolski obveznosti. Poleg tega naj bode tudi telesno sposobna za svoj poklic. III. Kuharsko-gospodinjstka šola, ki traja eno leto. Učenka naj dokaže, da je dopolnila najmanj 16. leto in da je zadostila šolski obveznosti. IV. Med letom se bodo vršili od časa do časa razni krajsi strokovni tečaji n. pr. za vezenje, kuhanje, likanje, konzerviranje sadja itd. ki bodo pa pravočasno objavljeni v dnevnikih časopisih. V zavodu se nahaja penzjonat, v katerem je prostora za 40 učenk. Vse učenke, ki želijo biti sprejete v katerokoli teh šol, naj vpošljejo najkasneje do 1. septembra 1919 svojo lastnoročno pisano prošnjo za sprejem, krstni list in zadnje šolsko spričevalo na — Dekliški zavod „Vesna“ v Mariboru. V penzjonat se sprejemajo učenke na hrano in stanovanje, ki obiskujejo kako drugo šolo n. pr. gimnazijo. Natančna pojasnila in prospekte razpošilja vodstvo — Dekliškega zavoda „Vesna“ v Mariboru.

Urad za pospeševanje obrti kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani opozarja obrtnike na razstavo, ki jo priredi društvo „Hrvatski radiša“ v Zagrebu od 15. do 22. avgusta t. l. Razstavljale so bodo domače narodne noše, tekstilni, lončarski, kovinski, lesni in usnjarski izdelki. Slovenski obrtniki se te razstave radi prekratko odmerjenega časa aktivno ne morejo udeležiti, pač pa udeležbo obrtnikom kar najtopleje priporočamo. Poverjenišvo za trgovino in obrt in poverjenišvo za nauk in bogočastje, kakor tudi Urad za pospeševanje obrti ter obrtna šola v Ljubljani se te razstave oficijelno udeležijo po svojih zastopnikih. Zadruga in obrtnike vabimo, da se pridružijo omenjenemu zastopstvu in priglase svojo udeležbo najkasneje do 11. t. m. pri Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22, ki bo stopil radi preskrbe stanovanj v stik s „Hrvatskim radišo.“ Za udeležence bo skušal urad poskrbeti pri južni železnici za polovično vožnjo.

Sprejeti kot uradniški aspiranti pri južni železnici so sledeči gospodje: Guzeij Josip, Pavlovič Fran, Markič Josip, Lobnik Jakob, Jošt Evstahij, Hilmar Alojz, Deržaj Fran, Josip Šerjak, Urek Franc, Kunej Vinko, Potisk Ivan, Delkin Josip, Cegljar Ivan, Krofič Valentin, Javoršak Fran, Ferlež Ivan, Magajna Peter, Planinc Jože, Vovčko Franjo, Skof-Franjo, Škerjanc Ivan, Kessler Friderik, Zunder Arnošt, Grimšič Karl, Korent Andrej. Kot poduradniški aspiranti so sprejeti: gg. Piker Friderik, Marolt Vladimir, Bratok Stanko, Rojc Anton, Hartmann Maks, Virant Franc, Levičnik Franc, Magajna Josip, Kozjek Franc, Močivnik Srečko, Perič Ivan, Berdov Anton, Hadnik Pavel, Strohsack Josip, Čeper Alojz, Marolt Janko, Vodisek Viktor, Omaken Franc, Pavčič Franjo, Menard Karl, Černe Anton, Vrečko Jakob, Frischkowitz Maks, Bregar Joško, Vuga Franjo, Schoper Dragotin.

Lutman Ciril, Exler Maks, Vuketič Simon, Belinger Peter, Koželj Janko, Mikša Štefan. Pripadniška šola je nastanjena v ženskem učiteljsku na Tappeinerjevem trgu.

Iz službe južne železnice so odpuščeni višji revidenti: Jeniček, Opelka, Masonitz, Büchler, Mayer, Sekner, Koffler; revidenti: Schulz, Kottmig, Scherr, Schneider; adjunkti: Hofer, Gold, Prestavec, Hail; opraviljica: Gallus; nadsprevedniki: Hlavacsek, Kogler, Jeltsch; vlakovodje: Gendis, Moser, Zanda, Jauschnig, Markl, Posch, Ress, Walder, Haider; skladiščniki: Voit, Weber; pisarniki: Mayer, Stark; premikalni nadziratelj Brunner; nadpremičar Hofmeister in Rechbauer; sprevedniki: Foggensteiner, Linzmayer, Paulfeit, Preiterer, Zeritsch; skladiščni sluga: Matschek; skladiščni delavci: Lorber, Schmölder, Mossauer, Steinberger, Sattler, Czerny in Matschek.

Socialne demokrate zelo boli, da so prišli v trgovski gremij tudi Slovenci in da je predsednik Slovenec. Trgovski gremij je interesno zastopstvo trgovstva in je torej popolnoma pravično in dosledno, če dobe tudi slovenski trgovci primerno zastopstvo v tej korporaciji. Mi se z boljševisko navdahnjenim dopisnikom »Napreja« ne bomo prerekli, ker smo za svoje delo odgovorni vsem drugim, nego pa njemu. Vemo, in smo prepričani, da delamo v prid naroda in pa države, ki smo si jo komaj priborili, ne pa tako kot oni od države plačani elementi, ki hujskajo proti obstoju države.

Nevkusno. »Slovenski gospodar« dela za se reklamo s tem, da predbaciva Jugoslovanski demokratski stranki, da komaj čaka, da bi ovrгла sv. zakon ter vpeljala razporoko. S to frazo so prišli že pred dvema mesecema na shodo v Račjem, kjer so o tem agitirali tudi po hišah. Mi smo mislili, da se je časopisje Slovenske ljudske stranke od časa, odkar je Šušteršičeva politika žalostnega spomina napravila bankerot, naučilo nekoliko boljšega tona in da se bo v političnem boju posluževalo poštenih sredstev. Toda zmotili smo se. Prišli so v isti tir. Naj nam eden izmed vseh pripadnikov slovenskega naroda pove, kje in kdaj je delala Jugoslovanska demokratska stranka za razporoko in pa proti zakonu. Nočemo navajati slučajev, ko so gospodje iz nasprotne stranke delali proti sv. zakonu s tem, da so ga fakično kršili, ker menimo, da tak boj za naše sedanje resne čase ni spodoben, pa tudi ne umesten. Zatorej, gospodje, otrsate se že enkrat Šušteršič-Peganovega žaura.

Vendar! Slovenska ljudska stranka se briga za vse drugo, samo za to ne, za kar bi se morala. Stolna cerkev v Mariboru je vsaj po naših mislih slovenska last. In cela Slovenska ljudska stranka s poverjenikom za »nauk in bogočastje« ni mogla toliko doseči, da bi se v tej cerkvi molilo tudi slovenski. In zdaj so začeli pokati kanoni. Zadnje »Male Novice« pišejo namreč pod naslovom:

»Nekaj o slovenščini v mariborski stolnici«, sledeče: V javnost hvalevredno povedano in najnovejše dejstvo je, da so začeli pri naši stolni cerkvi nameščeni mlajši g. duhovniki one molitve po tih sv. maši moliti v materinskem — slovenskem jeziku. Doslej je valpetovala v stolnem hramu božjem pri vseh opraviilih poleg ritualno predpisane latinščine v govoru, molitvi ter petju — blažena nemščina. Pelo se je doslej v tej cerkvi jugoslovanski ob preobilici udeležencev samo dvakrat. Kako lahko ganljivo so doneli ti glasovi po obširnih prostorih, so pa našli tudi odmev v srcih vseh poslušalcev. Od že omenjenega rajskega petja naprej pa je utihnil in zamrl jugoslovanski glas v tej cerkvi. Govori, moli, poje in navdušuje se za nauk in katoliško krščanski živelj v nemškem jeziku, in še to ne kristjanom, ne ljudem, ampak skoro le gluhonemim stenam. Priznamo, da zasluži tudi Nemci v Mariboru božjo besedo v svojem jeziku in to tudi v stolnici. Saj uživa nemško mestno prebivalstvo celo v slovenski — frančiškanski baziiki svoje pravice v dvakratni nemški pridigi vsako nedeljo ter praznik. Naša dolžnost pa je, da si dovolimo na za to odgovorno mesto vprašanje: Ali je

ta cerkev, ki glavari izključno slovenski škofiji, samo za mariborske Nemce ali tudi za Slovence iz mesta in sploh cele škof. vladikovine? Bi li ne bilo sedanjim novim razmeram prikladno, ne, božje in človeško pravično, ako bi se zjutraj, ali pri poznem opravilu, pa tudi pri popoldnevem krščanskem nauku privoščila slovenskim poslušalcem, ki se udeležujejo vseh pobožnosti v pretežni večini, beseda božja v — slovenščini? Koliko slovenskih škofljanov poseča vsako nedeljo in praznik stolno cerkev, kjer pa udarjajo na njih narodna ušesa nerazumljivi zvoki pri nas v Jugoslaviji ne več uradno priznanega jezika. Povsod v Mariboru je že obhajala naša mila slovenska beseda svoj slovesni vhod, le v naši od slovensko narodne duhovščine oskrbovani stolnici se jej trdovratno zakrnjeno zapira in menda celo prepoveduje vsak javni izgovor ter odmev. Če bi slučajno prestopil kak pobožen Francoz ali Italijan od teh v Mariboru bivajočih misij cerkveni prag stolnice, bi pač lahko mirne vesti sporočil konferenclarjem v Pariz: Maribor je res nemška last, saj gospodari v cerkvi slovenskega vladike že po večmesečnemu zasedenju Maribora od Jugoslavije izključno le — nemški jezik. Prizadeti, poslušnite naš opomin, podelite tudi mariborskim Slovincem v stolnici materinske pravice, katere zahtevamo in tirjamo po božjem in človeškem pravu!

Dovolj žalostno, če so se še le zdaj spomnili na to. Vprašamo pa, kdo pa upravlja te molitve v nemškem jeziku. Ali imamo v Mariboru sploh kakega nemškega duhovnika? Malo več narodnega navdušenja in pa odločnosti, pa bo šlo. Vendar bi pa radi vedeli, kdo so oni prizadeti, ki nočejo in nečejo dovoliti slovenski jezik tudi v naši stolnici. Upamo, da se bodo gospodje nekoliko okorajžili ter napravili v tem oziru red, da se ne bo treba škandalizirati kakemu pobožnemu Francozu ali Italijanu, ki pride slučajno v mariborsko stolnico.

Državna posredovalnica za delo, podružnica za Maribor in okolico. V preteklem tednu (od 28. julija do 2. avgusta) je iskalo delo 84 moških in 51 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 51 moških in 35 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 41. Od 22. februarja 1919 do 2. avgusta 1919 je iskalo delo 2831 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 2940 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 585. Delo iščejo pisarn. moči (118), trgov. pomočniki in prodajalke (111), natakariji in natakariice (45), peki, mlinarji, mesarji (34), železostругarji, kovači, kurjači, strojniki, rudarji, krojači, šivilje, ekonomski, tov. delavci, služkinje, sobarice, kuharice itd. V delo pa sprejme posredovalnica stavbne ključavničarje, mizarje, zidarje, tesarje, čevljarje, pleskarje, usnarje, oglarje, 2 ženski pisarn. moči, 2 odgojiteljici, služkinje, sobarice, kuharice.

Iz sodne dvorane.

Tatinska družba iz Razvanja pred sodiščem.

Ključavničar Franc Mandl in delavca brata Karl in Ivan Pliberšek so se morali zagovarjati zaradi vloma pri čevljarju Vinku Majerju v Razvanju, katerega so izvršili v noči 6. aprila t. l. Tistega dne, bila je nedelja, je Vinko Majer obiskal s svojo ženo in sinom več gostiln v Razvanju. Ko je njegov sin ob 10. uri zvečer zapustil dom, je bilo še vse v redu, ko pa se je Majer ob 1. uri popolnoči vrnil s svojci domu, je našel hišna vrata napol odprta, v sobi pa je bil velik nered in je bilo takoj jasno, da so jih obiskali tatovi. Zjutraj je našla Ana Majer na koncu hiše žepni robec, ki ga je tat izgubil na nasprotni strani ob cesti pa njej ukradeno ročno torbico, v kateri se je nahajal zavitek temnomodre svile. Zmanjkalo je več moških in ženskih oblek, blago za ženske jopice, salonska obleka, moški in ženski čevlji, podplati, srebrna ženska ura itd., tako da je Vinko Majer cenil škodo na 5500 K. Pozneje pa se je skazalo, da škoda ni tako visoka, ker je na pr. Majer cenil staro salonsko obleko na 1000 K, ki je bila po mnenju sodnega cenilca vredna samo 200 K. Vendar je bila škoda zelo visoka, ker so

tatovi Majerju in njegovi ženi odnesli vso boljšo obleko in čevlje.

Kot te tatvine sumljiv je v prvi vrsti prišel vpoštev brezposelni 20 letni ključavničar Franc Mandl, ker je bila Majerjeva hiša z vetrihi odprta in ker se je 6. aprila zvečer nahajal v gostilni skupaj z Majerjem; med 10. in 12. uro pa je naenkrat izginil in se šele čez delj časa vrnil v gostilno. V Mandlovi družbi sta bila tudi oba brata Karl in Ivan Pliberšek, katerih starejši, Karl Pliberšek je z Mandlom zapustil gostilno in se ni več vrnil.

Pri osebni preiskavi Franca Mandla so se v njegovi nedeljski obleki našli trije zavitki enake svile, kakoršna je bila ukradena Majerju, in dva vetriha, eden velik in eden mali. On je sicer trdovratno tajil, pa to mu ni nič pomagalo, orožniki so ga aretirali z obema Pliberšekoma vred. Ko se je našlo še nekaj druge ukradene obleke, je Mandl končno priznal, da je v družbi s Karlom Pliberšekom izvršil vlom pri Majerju, dočim je mlajši Pliberšek ostal v gostilni na straži, da opazuje, če bi morda Majer šel prezgodaj domu in da svoje tovariše o tem pravočasno obvesti, da ne bi bili zasačeni. Po tatvini se je Mandl vrnil v gostilno in je z Majerjevo ženo celo — plesal.

Pri glavni razpravi sta Mandl in Karl Pliberšek priznala tatvino, Ivan Pliberšek pa je tajil. Ker sta njegova tovariša zanj ugodno govorila, je bil oproščen, Franc Mandl in Karl Pliberšek pa sta dobila vsak eno leto težke ječe, poostrene s trdim ležiščem vsak mesec in s temnico vsakega četrta leta. Oba sta se pritožila proti kazni, ker se jima je zdelo previsoka. A najbrž jima pritožba ne bo dosti koristila.

Zadnje vesti.

(Posebna telefonska in brzozjavna poročila »Mariborskemu delavcu«).

Sestava nove vlade.

Beograd, 7. avgusta. Regent prestolonaslednik Aleksander je poveril danes sestavo nove vlade dosedanjemu ministru za prosveto dr. Ljubi Davidoviću, članu demokratske zajednice.

Aretacije boljševisikov.

Osijek, 7. avgusta. Tu se vedno nadaljujejo aretacije boljševisikov. V zadnjih dneh so aretirali Jakšiča, Golovaca, tajnika medstrokovne organizacije Josipovića in Adolf Stumpfa.

Splošna stavka v Trstu in Furlaniji.

Berlin, 7. avgusta. »Lokalanzeiger« poroča iz Lugana: Splošna stavka v Trstu se je razširila tudi na Furlanijo. V Trstu so aretirali vse delavske delegate, ki so bili, po številu okoli 400, zbrani v Ljudskem domu, med njimi tudi tržaškega poslanca Otivo.

Zlet Mariborske sokolske župe v Ptuj dne 7. septembra 1919.

Opravična številka E 535/2/1919.

Dražbeni oklic.

Vsled sklepa z dne 14. julija 1919, prodado se

dne 9. avgusta 1919

dopoldne ob 9. uri v Mariboru, Grajski trg št. 1 na javni dražbi: razno galanterijsko blago, obuvalo, posoda, prodajalniška oprava, pohištvo itd.

Reči se smejo ogledati pol ure pred dražbo.

Okrajna sodnija v Mariboru, oddelek IV, dne 8. avgusta 1919.

Narodno gospodarstvo.

Ustanovitev podružnice Nemško-avstrijskega urada za trgovski promet v Ljubljani. Za olajšavo in spopolnitev kompenzacijskih pogodb med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in Nemško-avstrijsko republiko se je v Ljubljani ustanovila podružnica Nemško-avstrijskega urada za trgovski promet, katera podružnica ima nalog s Centralno upravo za trgovački promet sa inozemstvom v najožji stiki delovati na brzo in natančno izvršitev starih kakor tudi za pripravo novih pogodb. Ustanovitev gornjega urada se je izvršila s sporazumom in dovoljenjem celokupne narodne vlade v Beogradu in deželne vlade v Ljubljani kakor tudi v smislu antante, posebno Amerike, katere države delujejo na to, da se kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev zadostno s potrebnimi industrijskimi izdelki in Nemška-Avstrija pa z neobhodno potrebnimi živili in surovino preskrbi, ker današnja valuta nikakor ne pride v poštev kot protivrednost tako važnega in potrebnega blaga za omenjene dežele. Razumno je, da je dobava surovin in vseh drugih predmetov pri antanti zelo težavna, ker manjka potrebna kreditna podlaga, tako da se zamore temu stanju samo na ta način odpomoči, da si državi nasprotno pomagata z menjavo blaga. Trgovačka uprava ima že delj časa ekspozituro na Dunaju in je z ustanovitvijo podružnice Nemško-avstrijskega urada v Ljubljani spopolnjen namen prvotne organizacije. Za olajšavo dobave kompenzacijskega materijala si omislil omenjeni Nemško-avstrijski urad razstavo kompenzacijskih predmetov. Pisarne, se nahajajo na Resljevi cesti št. 1, II. nadstropje. Promet za stranke in pojasnila od 10. do 12. ure dopoldne ob delavnikih.

Razne novice.

Sodba glasovitih mož o ženi. Možje se trudijo podati pravo sodbo o ženi; naj sledi nekaj izrekov znanih učenjakov. Jean Paul jako ceni ženo, ko trdi: »Žena je po navadi zadnji prijatelj, ki človeku ostane v nesreči.« Nekoliko manjša je hvala mažarskega pisatelja Jokaja: »Živi dvoje vrst žen: takih, ki imajo srce in ljubijo samo enega, in drugih, ki nimajo srca in ljubijo sto mož.« Uničevalna je kritika grškega modrijana Aristida: »Ne morem ti, prijatelj moj priporočiti nobene. Če je lepa, te bo varala; če je grda, ti ne bo ugajala. Ako je uboga, te bo uničila; če je bogata, ji boš suženj. Duhovita te bo prezirala; če je neizobražena, boš zdehal dolgočasje; pri hudobni boš imel živ pekel.« Da je slepi pesnik »Izgubljenega raja« John Milton imel ostre sodbe o ženskah, najbrž ni tako znano. Tako je rekel nekoč lordu Buckinghamu, ker je pesnikovo soprog pramerjal roži: »Po barvi je ne morem poznati, ker sem slep, pa po trnju bi res mislil, da imate prav.« Ko so mu rekli, naj da svojo hčer učiti tujih jezikov, je menil: »Ženska ima že enega preveč.«

Madeže, posebno od sadja in črnica, izje najbolj mleko, bōdisi da je kisló ali sladko, surovo ali kuhano. Posebno priporočljivo je mleko za pranje svile, nežnih vezenin, volnenih bluz. Mleko ne škoduje barvi, če se namoči vezenina le za četrt ali pol ure in izpere potem rahloma in hitro. Madeže je treba namakati dalje časa. Volnene stvari izpiraj z mlačno vodo. Z mlekom prano blago postane zelo lepo.

Zadnja prošnja slavnega zdravnika. Ko je svetovnoznaní zdravnik dr. J. P. Fran. ležal na smrtni postelji ter videl okrog sebe nekaj zdravnikov, ki so se z raznimi sredstvi trudili, da mu pomorejo, se je dvignil in jim je z naporom rekel: »Gospodje, zahvaljujem se vam za vašo veliko vnemo, ker vem, da mi vse najboljše želite. Toda dovolite, da vam povem zgodbico. V bitki pri Fonteneju je nekega francoskega vojaka zadelo deset krogel. Stal je še nekaj sekund pokonci, potem pa se je zgrudil, rekoč: »Čemu toliko krogel, da ubijejo enega samega človeka?« Tako vprašam jaz vas:

»Čemu toliko zdravnikov, da se reši nekaj, kar se rešiti ne da?«

Koliko časa gredo žepne ure? Urarji trdijo, da je to odvisno od tega, kako človek ž njo ravna. Mnogi menijo, da je treba vsaj enkrat na leto, drugi pa vsako drugo leto namažati uro z oljem. Vsi pa se strinjajo s tem, da je treba uro naviti vsak dan ob istem času. S tem dobi pero stalno prožno silo, ki pa se pri vsaki najmanjši brezbriznosti menja in s tem ura trpi. Doba njenega življenja je različna in je zavisna od boljše ali slabše njene sestave. Nedavno tega je popravil urar ure, ki je bila skoraj 125 let neprestano v porabi in je bila vkljub temu še dosti dobro ohranjena. To je pa vsekako izjema. Srednje dobre ure gredo, če previdno ravnamo z njimi, 30 do 40 let, včasih tudi 50 let, da celo 70 let, a povprečna doba je 50 let — skoraj kakor pri ljudeh.

MALA OZNANILA.

Pisalni stroj, »Hammond« model 12, jako prikladen za trgovce, se proda. Oglela se lahko v upravništvu. 2-1

Hlapec priden in zanesljiv dobi takoj dobro službo pri J. Zaff, Pobrežje pri Mariboru. 3-2

Vinogradno posestvo 6½ oralov, se proda z inventarjem in letošnjim pridelkom za 40.000 K. Naslov pove uprava. 3-8

Izurjene čevljarje sprejme takoj Jakob Zollenstein, Maribor, Grajska ulica. 3-3

I. Mariborski bioskop

Tegetthoffova cesta.

Največje in najiminenitnejše kino-podjetje v Jugoslaviji.

V soboto, dne 9. do 12. avgusta 1918

Modra svetilka

Drama v 5 dejanjih. Po romanu. V glavni ulogi

Henica Porten in Rudolf Biebrach.

Albert izmišljeni Max

Veseloigra

Opozarjamo, da ta program ni za otroke!

Predstave se vrše sedaj ob ¼18. in ¼20. uri zvečer. V nedeljah in praznikih ob ¼15. 16., 18. in 20. uri.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80,000.000
in rezervnega zaklada » 2,500.000

 Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima veljavne lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

Koncert

v restavraciji „Maribor“

Grajski trg št. 1

vsak torek, četrtek in soboto. — Začetek vsakokrat ob 18. uri.

Seno!

Kupim vsako množino sena za kr. voj. oskrbovališče v Mariboru, ter plačam isto takoj po kakovosti do 30 K za 100 kg.

Edm. Konjedic, Maribor

Koroška cesta 80. 3-2

„Mariborski delavec“

se prodaja v Mariboru v sledečih trgovinah in tobakarnah:

Weixl Vilko, Glavni trg
Glavna trafika, Glavni trg
Ortner Jožef, Schmidov trg 2
Mahalka J., Gosposka ulica
Czadnik L., Stolna ulica
Specijalna trafika, Grajska ulica
Handl Karolina, Tegetthoffova cesta
Pristernik Mar., „ „
Schifko Terezija „ „
Schön, Tegetthoffova cesta
Schifko Marija, Melje
Pichler Ana, „ „
Jurko Marija, Koroška cesta
Lackner J., Vitrinjska ulica
Kos A., Marijna ulica (pri sodniji)
Scheidbach H., Magdalenski trg
Nerath F., Magdalena, Franc Jož. ul.
Kresnik Ana, „ „
Majer J., Pobrežje, Brezka cesta 21
Jarc Jožefa, Glavni kolodvor
Leber F., Koroški kolodvor